

[H. C. Toft.]

beløb på over 56 000 kr. ved vurderingen i 1950, undertiden også til et lavere beløb, bør ændres. Ejendomme med dette grundbeløb er med vore dages tekniske hjælpemidler brug, der absolut ikke bør gøres mindre; det ville være helt forkert. Forkøbsretten er en urimelighed. Det, man i stedet bør stille imod, er at åbne yderligere muligheder for sammenlægning af for små brug. Statens forkøbsret er i høj grad medvirkende til at presse ejendomspriserne opad og derved yderligere vanskeliggøre generationsskiftet, vanskeliggøre det for den nye slægt, som skal træde til og afløse. En eventuel køber af et landbrug på over 56 000 kr. grundbeløb må sætte prisen så højt, at han ikke risikerer, at statens jordlovsudvalg træder i købers sted. Derved fordyres landbrugsjorden, og det skulle vor lovgivning jo ikke medvirke til. Den jord, der skal fremskaffes til tillægsjord, må fremskaffes i den frie handel, ved sammenlægning af for små brug, og for at få noget rationelt ud af det må man også åbne adgang til at lægge mindre brug ind under en større ejendom.

Vi ønsker ændringer i statshusmandslovens § 8 i den retning, jeg her har anført. Landbrugsministeren vil formentlig henvise til den af ham nedsatte kommission, henvise til, at man må afvente dens betænkning, og andre partier vil måske dele hans opfattelse, men jeg håber, at vi kan få tilslutning til nu at ændre loven vedrørende forkøbsretten. Så kan man, når kommissionen engang har afsluttet sit arbejde, på ny tage under overvejelse, om man da finder det rimeligt at have en sådan bestemmelse.

Ud fra disse synspunkter vil vi gå til udvalgsarbejdet og søge at opnå resultater i den retning, jeg her har henvist til.

Axel Sørensen: Jeg skal på det radikale venstres vegne anbefale de foreliggende lovforslag, forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. og forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven, men jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til dem og sige et par ord om udstykning i al almindelighed, sådan som tingene tegner sig for os.

Udstykningen er jo ikke af ny dato.

Der har gennem de forløbne 50 år været større eller mindre interesse for udstykning, for oprettelse af husmandsbrug. Selv om arbejdet med udstykningssagen, derunder ydelse af udlånsmidler fra statens side, til tider har været af mindre omfang, blev der alligevel skabt betingelse for, at landbo-ungdommen fra husmands- og håndværkerhjem kunne opnå adgang til at blive selvstændige jorddyrkere, omend de første udstykningslove kun gav mulighed for, at den pågældende kunne komme i besiddelse af et husmandshjem på 4-6 tdr. land. Udstykningen i forbindelse med oprettelse af husmandsforeninger betød en rejsning af husmandsstanden og dermed bedre vilkår, økonomisk og kulturelt, for over en tredjedel af landets landbrugsbefolkning.

Senere, ved gennemførelsen af jordreformen af 1919, blev der skabt grundlag for familiebruget. Tusinder af nye husmandsbrug blev oprettet, landbrug, hvis rød-hvide bygninger, yderige besætninger og veldrevne marker ikke alene virker imponerende på landets egne borgere, men i endnu højere grad gør indtryk på udlændinge, som kommer til Danmark. Men når dette er sagt, må man have lov til at sige, at tidsafsnittet 1940-1960 ikke kan betegnes som nogen særlig udstykningsvenlig periode sammenlignet med vor indsats på adskillige andre områder.

Forholdene under krigen og i efterkrigstiden har påvirket både udbud af jord og prisen på denne og medført en udvikling bort fra udstykningstanken. Den praksis, som, så vidt jeg forstår, følges i jordlovsudvalget: at man forlanger, at sådanne køb skal kunne balancere, ja, endog helst give overskud, kan en gang imellem give én fornemmelsen af, at man frasiger sig en udnyttelse af forkøbsretten over for fremsatte tilbud. Det modsatte gør sig gældende i tilfælde, hvor forkøbsretten skal udnyttes over for et større landbrug, og da vi inden for det radikale venstre jo ikke ønsker, at udstykningen skal løbe alene over de almindelige bønderbrug, synes vi, der her er noget, der skal rettes. Det radikale venstre mener fortsat at måtte råde til denne indstilling: hvor det er rimeligt og økonomisk forsvarligt at foretage udstykning eller give tillægsjord til for små brug, bør det ske, selv om også realisationen af